„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка нарочито за шире народне кругове уређени могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте овакових ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приповедано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 146. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 20. СЕПТЕМБРА 1895. ГОДИНА XXX.

БЕЗСТИДНО ИЗВРТАЊЕ ИСТИНЕ.

Како би другојачије могли сматрати чланак загребачких „Народних Новина“, у ком се овај полузваничан орган бана грофа Хедерварија напреже и труди, да правним фразама и развученим реченицама, прикрије право стање ствари у погледу српско-хрватске размирице. „Народне Новине“ знају чак и то да нам приповедају, како од десет година па овамо, апсолутно нема смисла говорити о „српско-хрватском“ спору, јер да је бан Хедервари, задовољио све захтеве Срба у тројединој краљевини. На основу такове скроз неистините и самовољне претпоставке, „Нар. Нов“. ни најмање се не стиде казати јавно, да је „српско име као име народносно посве равноправно са хрватским, вера је Србинова света као и вера Хрватова. писму ћирилском зајамчено је право законом, за културне потребе сврби се подједнако, а језик је и онако исти као и сва политичка права“.

Све ово, што ето дословно преносимо из „Народни Новина“, тако је гнусна и бестидна неистина, да ми већ црвенимо од стида, при самој помисли, да један полузванични орган има дрскости, да пред светом јавно и без зазора, тако гнусно истину и право стање ствари изврће.

Пре свега питамо ми, зар је зато име српско са хрватским равноправно, што у свима могућим листовима хрватским редовно стоји: да су Срби само „тако звани“ „Срби“? Истина је да „Нар. Новине“ не могу никог натерати, да пише и мисли пристојно и паметно, али то може да учини влада. која се ево фали, да је име српско и хрватско у Троједници равноправно. Како пак славна тројединска влада разумева ову равноправност српског и хрватског имена, довољно је да наведемо само најновији безобразлук опћинског начелника у сремском селу Немцима, који под званичном нумером и опћинским печатом одговара новосадској капетанији: да у Немцих нема никакових „Србах“, него има само Хрвата грчко-источне вере.

Тог званичног хрватског делију, који не зна да у Срему има Срба, не само да није влада казнила, него га није ни на одговор узела, што је најлепши знак, како и у којем је смислу име српско равноправно са именом хрватским у Троједници! Је ли дакле нужно да после овог јасног примера, наводимо толике млогобројне сличне примере, где земаљске власти нису хтеле да узму у заштиту име српско, и ако се дрско самохвалишу кроз „Н. Н.“ да је име српско у свему равноправно са именом хрватским?! Зар се не сећају те високоучене „Н. Н.“, тај орган званичних стеклишта, како је мимо наредбу универзитет ректора, био растерао скуп Срба ђака, зарад установљења припомоћног друштва; и то само зато, јер је тај скуп био српски и јер су се на скуп позивали Срби, за оснивање српског друштва?!

На тај очити инсулт на српско име, који је учињен и крај ректорове наредбе и опомена, влада није баш ништа предузимала, да те безобразне нападаче најстрожије казни, и тако заштити српско име, за које се сад кроз „Н. Н.“ хвалише, да је у свему равноправно са именом хрватским.

У место сваке могуће заштите, на влади су одговорили Србима ђацима, који су се тужили, да иду изван универзе, па да тамо држе збор. Знају ли за то високоучени писари што се башкаре по велељепној згради „Народних Новина“ — и ако знају, сматрају ли и то, као знак потпуне равноправности имена српског са хрватским?

А сад ајдемо па да видимо како изгледа то, што „Н. Н.“ кажу: да је у Троједници Србинова вера света као и вера Хрватова. Др. Иса Кршњави је фала богу жив, и ако можда није потпуно здрав. Тек толико је присебан, да ће бар моћи обавестити „Н. Н.“, кад оне на жалост саме не знају, како се поступа са православним свећеништвом у Троједници, којима влада дели потпоре, тек на препоруку котарског претстојника, који му издаје уверење не само о материјалним, него и о његовом моралном стању и владању.

Па тек о томе би Кршњави знао млого приповедати, како се лакомо дрзнуо, када је хтео да прописује као католик и световњак, како се има да слави православни св. Сава! Но у тој ствари могле би се информирати „Народне Новине“ и из саборски записника, пошто је преблаги Иса и у сабору ради тога био интерпелиран. А како тек изгледа та светиња Србинове вере у Троједници, кад против ње јавно рије каптол унијатски у Крижевцима, а влада ни прстом ради тога да мрдне, на то ће ваљда умети да одговори и син пок. срп. свештеника Раде Зеца. Зар је могуће да „Народне Новине“, баш ништа не знају о недавној афери, која се у Поганцу одигравала?

Највећа пак иронија свакако је оно место у „Народним Новинама“, где се каже да је ћирилица зајамчена законом. Но о томе је толико било писано, да веома изгледа смешно, кад би и овог пута доказивали све оне нападаје на ћирилицу, које са владине, а које опет са приватне стране.

Да замажу свету очи „Народне Новине“ су и саме осудиле дивљачки нападај на ћирилску фирму „српске банке“ у Загребу; но колико је у тој осуди било искрености, то сведочи и та околност, што ради тога још никог до данас није ни глава заболела, а камо ли да је био кажњен.

Даље се говори у органу званичних стеклишта, како се у Троједници подједнака брига води за културни напредак Срба и Хрвата, а кад се томе дода да је један језик и једнака права, за оба народа у Троједници, онда „Народне Новине“ мисле, да се о „српско-хрватском спору“ само у толико може говорити, у колико је то несташна игра којекакове велике и мале деце.

Овде је на жалост ствар по све изврнута, јер се намерно и без најмањег зазора затварају очи пред правом истином. Како се може у Троједници говорити о заједничком скрбљењу за културу Срба и Хрвата, кад земаљска влада подржава толико чисто хрватских културних установа и друштава, које су директе уперене против Српства у тројединој краљевини?

Ко зна шта је циљ „Матице Хрватске“, као и католичког друштва „Св. Јеронима“; и ко зна да обе те установе имају велике припомоћи из земаљске благајне, тај никад не ће доћи на тако нелогичне мисли, да та иста влада, која ова друштва и њихову намерну борбу против Срба потпомаже, може бити искрена и праведна пријатељица српског културног напретка.

Па кад би земаљска влада бар са тиме била задовољна, него она иде и даље, па од заједничких земаљских културних установа, ствара из сопствене иницијативе, праве расаднике Старчевићевог велико-хрватства. Зар су „Н. Н.“ већ заборавиле, како су још пре неки дан називале и саме, како загребачки универзитет, тако и загребачко казалиште само хрватским именом? А то је тек јасно као дан, да су обе те установе својина целе земље, што опет значи, да нису само хрватске, како би то хтеле славне „Н. Н.“ него и српске.

Врхунац пак неисправности онога, што су с опроштењем „Нар. Новине“ у поменутом свом чланку свечано слагале, лежи у поступку троједничке владе гледе земаљских школа.

И ако су како све комуналне основне, тако и више девојачке и гимназијске школе заједничка својина целе земље, ипак оне протурају само хрватску културу и хрватски културни напредак, те се до педантности труде, да свако могуће српско културно обележје и напредак никако и не спомену.

Ту недавно ми смо у једном свом чланку имали довољно прилике, да констатујемо један такав неправедан поступак троједничке владе. То је позната ствар са Петрачић-Милеровом читанком, коју је наградила влада, као за све школе прописани учбеник. И из ње ми смо извадили сва она места, где се под лажном фирмом науке протура одурна неистина, да српског језика нема, пошто хрватски језик има само своја три наречија: штокавско, које је најраспрострањеније, па онда кајкавско и чакавско. Ето, тим се речима скрбе земаљске школе за заједничку културу оба народа!

Ми верујемо, да „Н. Н“, па можда и сам бан, немају ни појма о овим стварима, које не само што не промичу српски културни напредак, него управо тамане српски народ у Троједници — али зато знаде за све то преподобни Иса Кршњави, заједно са свима осталим и млогобројним званичним стеклишима, који су се из нама већ добро схватљивих разлога ушуњали у „народну странку.“

Зар после свега овога могу „Н. Н.“ још и о једнакости српског језика у Троједници говорити? За иста, њихов образ мора да је здраво дебео и неосетљив, или оне пишу онако, тек да се нешто пише!

Према томе још би нам остало да коју проговоримо и на ону, где се нешто натуца о једнаким политичким правима Срба и Хрвата у Троједници, но о томе ћемо ми засебно проговорити можда првом идућом приликом.

Из овога пак што довде написасмо држимо, да ће „Народне Новине“ моћи увидети, да има неког ко неће пропустити тако олако, да се лаж и неистина продаје наивном свету за праву истину. А онда могу и у то бити уверени, да је већ близу време, кад ће сви Срби без разлике положаја и вере, са свим јасно разумети, да у Троједници живе посве нечасним политичним животом, слично оним гостом, кога су звали у сватове да вуче воду и чега треба једном за свагда да се опросте.

Буду ли „Народне Навине“ и у будуће хтеле ма шта о „српско-хрватском спору“ писати, онда нека добро одмере сваку своју реченицу, јер ми ни од сад, нећемо ни најмању прилику пропустити, а

ПОДЛИСТАК.

СЕНКА.

ОД ХЕКТОРА МАЛОТА.

Хтели би сте да знати, како сам дознао, да ме је моја жена преварила. Добро, чујте!

Ви знате, пријатељу, у каквим сам приликама оставио Париз; уморан сам био а све ми је било досадно: ствари, људи, жене — нарочито жене. Двадесет година париског живота, без и једнога часка одмора, са свим су ме изнуриле, био сам сломљен, као што се то у „шпорт-језику“ каже. Уз то је придошло и једно опће зло, које су лекари, као што хоћу радо да верујем, врло мудро, а опет на врло различит начин хтели да лече. „Једите само непечена меса и пите црна вина“, саветовао ме је један. „Лечите се млеком“, препоручивао ми је други; и двадесети ми је најпосле саветовао: „Живите неколико месеци повучено и природно!“ Најпосле сам се одважио, да послушам последњи савет. Па за што и не. То је бар била промена.

Моје имање било је у сличним приликама као и здравље ми. Међутим ми је преостало још једно добро у Mas d' Andol-у на југу, које сам од оца наследио, а које ми је са својим њивама и шумама доносило ренту од својих сто хиљада франака. И ја сам се повукао у Mas d' Andol..

То добро своје нисам још од смрти свога оца, дакле двадесет година, више видео. Дворац је био веома запуштен. Али подивљало жбуње, кровови обрасли маховином, и то, што је све дисало усамљеношћу, тада ме ни најмање није одбијало. У осталом и није било оно подивљало жбуње и маховином обрасли кровови оно, што сам прво видео, кад сам се вратио у кућу, где сам провео у игри своју младост. Само детињство сам видео опет, плаве витице своје мајке, отмено и озбиљно лице свога оца. И када сам ступио у старе дворане, нисам осећао ни мало, да је то пусто и усамљено, него сам осећао слани дах средоземнога мора, мирис старих липа у парку, чије ме је шуштање толико пута успавало. После шестонедељног бављења у Mas d' Andol-у, после лова у шуми и у пољу, после вожења по суху и мору, са свим сам се био опоравио и ојачао и био сам сигуран, да ће ми „деженеи“ и „динеи“ опет пријати, па ма ми изнели што год хоће.

Али није друкчије: кад си болестан, ништа не желиш тако, као здравље, али чим оздравиш, ништа ти друго не треба, осим добра апетита и здравога сна, па да се осећаш срећним. Mas d' Andol ми је вратио здравље, али ми је поред свега тога било досадно и осећао сам се уморним. Али шта да се ради осим шетања, лова, јела и спавања. Рода нисам више имао, даљих рођака имао сам још неколико, и они су јасно показивали све онаке осећаје пријатељства према мени, какве обично осећају они, који ће те једнога дана наследити. Да се оженим? Ни у сну нисам мислио на тако што, после искуства, које сам прибрао, а и моје срце није било са свим мртво? Нисам виђао, а ни примао скоро никога и остављао сам Mas d' Andol највише, да одем у Aix или у Марсељ, камо сам највише одлазио послом.

Кад сам једнога дана у Aix-у шетао са бароном — боље ће бити да му име прећутим, доста је да вам кажем, да смо пријатељи из детињства, упаде ми у очи једна девојка, која је седела са својом матером под једним дрветом. Благи, анђеоски израз њенога лица ме је очарао више него ли њена лепота. Барон и ја ишли смо горе доле и сваки пут, кад год смо пролазили поред обеју дама, све сам већма осећао, како ме је очарао дивни изражај девојчиних очију, које су биле лепе као очи у газеле.

Ја нисам ни питао свога пријатеља ко је она. Шта ме се то тицало? Али кад сам дошао кући, мислио сам на њу, у сну сам је опет виђао; при мојим усамљеним шетњама у Mas d' Andoi-у она је корачала уза ме. Она ми је освојила све мисли. Шест дана доцније дошао сам опет у Aix и маневрирао сам свом својом дипломацијом, колико сам умео, само да дознам ко је. Брзо сам дознао. Била је кћи једнога судца, који је пре три године умр'о, а није оставио за собом ни мало имања, и живела је са својом матером од врло мале ренте. Имала је лепоте, грације, духа, свега, само не мираза. Због тога се још није била удала, а изгледало је да се неће ни удати, јер је била и сувише горда, а да би се удала за човека, који не би био достојан ње.

„Она би требала мужа, какав би сте ви били“, рече ми једнога дана барон.

„Ја и да се женим!“ одговорим му ја. „У мојим годинама, у мојим приликама, каква лудорија“.

„Што се мене тиче“ наставља барон „ја бих је већ давно узео за жену, кад бих имао имања, а моје године не би ме ни најмање узнемиривале, а ми смо истих година; али моје мало имање приморава ме, да се или богато оженим или да останем момак“. И он се трудио да ми не само докаже, да женидба не би била ништа лудо, него да би за мене било врло паметно да се оженим. Оставио сам га смејући се.

Далеко би ме одвело, кад бих вам хтео причати како сам се почео кроз не пун месец дана привикавати резоновању баронову, у кратко ја сам намислио да се женим. Барон је просио у место мене. Мати, за коју је моја титула и моје имање било од одсудног значаја врло је милостиво примила моју понуду, али кћи је одбила.

Но у место да је та „корпа“ умирила моју наклоност, која је из дана у дан све више расла, она ме је још више распалила. Уза све лепе особине у те девојке, била је у те девојке још једна, њена охолост, била је истина сирота, али се богатством није дала заварати, она је хтела да љуби свога мужа, а пошто ме није познавала није ме ни могла љубити. Требало је томе шест месеци, док нисам привидно задобио њену наклоност; шест месеци у грозни-

да не разголитимо сву мизерију и препреденост „Народних Новина“.

И пре него што се једном осврнемо на „српско-хрватски спор“ и „питање“, које доиста постоји и све више расти, оћемо да на крају овог чланка само још то споменемо: да тај спор не лежи ни у питању Босне, ни у питању језика, него он лежи у самој троједној краљевини, која је и по историјском и по народном начелу, као и по државноправној нагоди, у свему заједничка домовина и својина Срба и Хрвата, а што званична и незванична хрватска господа, не ће никако да признаду и уваже.

За нас је то јасно као сунце, а кад једном и ви то увидите и признате, онда ће тек цео наш „спор“ и толико спомињано „српско-хрватско“ питање бити завршено и решено. **Милан.**

Нови Сад, 19. септембра.

Дневни ред синода. Из министарског дописа, којим се саопштава дозвола синода, види се, да је синод поглавито ради избора будимског владике сазван, а да ће на дневном реду бити и они предмети, на броју до 50, који се садрже у патријарховој представци од 2. јула под бројем 261.

Званични лист митрополије „Српски Сион“, ком је та представка и дневни ред, добро познат, ни беле не доноси о томе, ма да српски народ са нестрпљењем очекује да дозна, шта ће све синод предузети.

Нашем карловачком извештачу испало је за руком, да дозна за неке од важнијих тачака дневног реда. По томе ће овај синод предузети ово:

1. Избор будимског владике биће пре свега на дневном реду, али је могуће, да ће се та ствар и скинути са дневног реда, јер не могу у кандидату да се споразуму. У свези са тим биће ствар непотврде избора Герасимовог, и ако синод буде поступао по закону, мора ће га строго казнити због симоније.

2. Предузеће се ствар епископа Грујића, због не долажења му на гласање против грађанског брака.

3. Изда ће се посланица и упутство на свештенство и народ у погледу црквено-политичких реформа.

4. Решиће се у ствари молбе свештенства, да може носити цивилно одело.

5. Решаваће се дисциплинарна ствар Емилијана Радића, због крушедолских рачуна и његове тужбе против синода на световне власти због последњег избора епископа.

6. Донеће се дисциплинарне уредбе:

а) за мирско свештенство,
б) за монашко свештенство,
в) за богословске ученике,
г) за ученике монашке школе.

7. Претресаће се штатути за:

а) уређење богословије,
б) уређење монашке школе у Хопову,
в) уређење придворног калуђерства.

8. Утврдиће се испитни ред за богословију, а биће речи и о подизању семинара.

Министарски допис, којим саопштава дозвола синода, под бр. 2346/М.П., гласи овако:

Његово царско и апостолско краљевско Величанство превишњом својом одлуком, изданом у Ишлу дне 18. јулија ове године, благоизволио је на моју представку најмилостивије дозволити, да се православни српски архијерејски синод, ради попуњења епископске столице будимске, сазове за дан 29. (17.) септембра о. г., узев уједно најмилостивије на знање онај даљи ред предмета, који се садрже у представци од 2. јула о. г. под бр. 261. Вашом Преузвишеношћу на мене управљеној, и који се има архијерејском синоду предложити.

Када о том Вашу Преузвишеност извештавам, држим још за целисходно обратити пажњу Ваше Преузвишености на то, да би сте, узевши у ред оних предмета, који ће се архијерејском синоду предложити и ствар двеју мировински уредаба, које су превишњом наредбом Његовог царског и апостолског краљевског Величанства од дана 10. јунија о. г. задобиле потврду и које се административним путем имају увести у живот, и тим путем потрудили, да поспешите уважење истих у живот, у колико поред делокруга саборског одбора на то има евентуално поља делокругу архијерејског синода.

Примите, Преузвишености, искрени израз мојега одличног поштовања,

у Будимпешти, 25. јулија 1895. год.

Барон Банфи с. р.

*

Владика Михајло Грујић и синод. Од недеље је на окупу наш архијерејски синод, и с правом очекује народ да види, како ће проћи ствар са епископом Грујићем, који је погазио своју свету дужност, те није дошао у горњи дом угарскога сабора, кад се гласало о уважењу обвезног грађанског брака. Још је свима у свежој памети она бура огорчења, која се због тог дигла била.

И сам званични лист митрополије „Српски Сион“, осудио га је овим речима:

„Високопреосв. г. Михаило Грујић, епископ горњо-карловачки, није приспео на гласање, у горњој кући, о обвезном браку, јер је тек 11. (23.) јуна стигао у Пешту, дакле — после гласања.

То задоцњење впр. г. епископа Михајла изазвало је у нашем јавном мњењу велики одијум и **тешку осуду.**

Са своје стране имамо рећи, за сада, ово: Недолазак впр. г. епископа Михајла Грујића на гласање о грађанском браку, немила је појава, за цркву нашу неутешна. Поступак тај вређа нам осећај љубави и **потреса осећај дужности према цркви.** На реду би било, да сам впр. г. епископ горњо-карловачки у тој ствари узме — реч.“

Тако је онда писао лист, који излази „са благословом светога синода“, као што му на челу пише, па питамо, шта ће тај „свети синод“ урадити против издајника цркве и народа?

Онда је, на онај повив „С. Сиона“, да узме реч, епископ Грујић ћутао, и тек после пет недеља послао је „Застави“ изјаву, у којој је хтео некако да се правда, те рекао:

„Недоласку мојему о другом гласању о законској основи грађанског брака, не лежи узрок у мени, у мојој рђавој намери, него **у некој другој, од моје воље посве независној, спољашњој околности“** — па даље вели, да ће то „на компетентном месту, првом приликом, у своје време и необоривим доказима утврдити.“

Та прва прилика је ту, компетентно место — по његовом мишљењу — на окупу је, па ћемо видити, шта ће народ дознати о овој ствари.

Ми смо још онда рекли, да се не надамо многоме од синода, па рекосмо: „врана врани очи не копа“, и тражили смо, да се пред народом у јавности оправда, а не да се сакрије за неприступачне тајне синодске седнице.

Да је наше мишљење оправдано било, види се из дописа, који нам је из Срем. Карловаца о отварању синода стигао, а из којег о овој ствари вадимо ове речи:

„Ствар епископа Михајла доћи ће одмах у почетку на дневни ред, и он је већ спремио за себе згодно земљиште, јер у свему повлађује патријарху и улагује му се, тако му је на свечаном отварању при обеду китњастом, фразастом и ласкавом дугачком здравицом наздравио и уздизао га.

Но држи се, да ипак не ће моћи бити, после онаког писања „Српског Сиона“: ни лук јео, нити мирисао, и нешто ће се света ради морати учинити, а по непријатељском држању Грујићевом према уреднику „Српског Сиона“ изгледа, да ће покушати да овом подметне ногу због оног писања.

Дакле још хоће Грујић да игра улогу увређеног, те се може десити да ће за њега кијати — тандрчак.“

Ма да нам није са свим јасан последњи израз нашег дописника, ипак видимо, да ће се обистинити наша слутња, да врана, врани не ће очи ископати.

*

Каја и дисповициони фонд. Наш извештач из Будимпеште послао нам је ове значајне редове:

„Ви сте у једном броју „Заставе“ питали, шта је могло побудити Банфијеву владу, да уједе за срце српски народ, те да погази закон и насилно прода беочинску кају, и питали сте: какве користи очекује одатле за Мађаре?

Могу вас известити, да је ова ствар заинтересовала и овдашње политичке кругове и да сви јако осуђују владу због тог чина, којим се вређају Срби, — а Мађари никакве користи немају.

Опште је мишљење, да је ту заиста било прљавих Линдерских послова, и да је корупција и мито играло велику улогу, но са основом се тврди и то, да је влада сад у запари због предстојећих избора, те јој треба много новаца, и да су беочински чивути великом сумом умножили дисповициони фонд, како би се при идућим изборима лакше фирма мађарске државне идеје употребити могла, против немађарских народности, а управо, како би влада лакше победила оповицију.

Тако одобровољена влада лако је пристала, да незаконито одобри купопродајни уговор беочинске каје.

Ето, сад сте добили одговор на постављено питање, шта је могло навести владу на овај незаконити корак?“

Толико наш извештач, чији су се извештаји увек показали истинитима, — па је и нама сада много што-шта јасније.

*

Каја и зидање будимске резиденције. — Пишу нам из Ср. Карловаца: „Из најпоузданијег извора могу вас известити, да ће по прорачуну зидање будимске резиденције стати 140.000 ф., а шта ће преко прорачуна бити, то ће се видети, кад се сврши зидање.

Оних 100.000 фор., што су Чивути исплатили за беочинску кају, уложио је саборски одбор у новосадски централни кредитни завод.

Разумете ли ту тактику?“

*

„Кајоманија“. Осана! И он ће проговорити! Благоглаголиви уредник „Сиона“, при крају свог „истинитог“ извештаја о патријарховом бављењу у Иригу, о ком су нас са свију страна уверили, да је са свим јадно испао, прича како је разговор патријархов пред депутацијом изазвао велико разуверење о „кају“. Из тог признања се види, да га је и депутација поздравила са „кајом“!

Но уредник „Српског Сиона“ додаје: „до тог разуверења доћи ће свако, кад сазна право стање ствари о „кају“. Скоро ће се то стање предочити, а дотле ће се вољада „кајоманија“ стишати, па ће се лакше истина и у том питању схватити и примити“.

Благо нама, благо српском народу, и он ће проговорити и он ће нас озарити оном „истином“, за коју признаје и сам, да се не даје схватити ни примити. А „истина“ која се не даје схватити, и није „истина“ већ лаж.

Он, који је као заливен месецима ћутао, који је требао да истрчи потпуним и првим обавештајем, да народ што пре дозна право стање ствари о кају, сад тек обриче: да ће се „то стање ускоро предочити“.

Што натежете и стењете са том „истином“? На поље са њоме, да је сазнамо, и да се по-„кајемо“ и ми, као што су се по-„кајали“ и адвокати и већ развили своју кајоманију у „Нашем Добу“, те само треба да примите њихову фишкалску одбрану, коју су и на вас протегли!

Па што онда развлачите са том ствари, када се умете онако разблебетавати у кађењу патријарховом и у надувању и извртању дописа са његовог путовања уИриг?

Или можда није оно „истина“, што су ваши фишкали изнели, па ћете ви сада другу „истину“ изнети, која ће се лакше схватити и примити“?

Красна је то „истина“, која не сме да помоли зуба, која не сме на среду!

Српском народу је за цело стало до тога, да сазна у овој срамној и тамној ствари, пуну, чисту и праву истину, за коју и сам званични лист признаје, да се још није све изнело, те да тако још има нешто, што се скрива, а треба да се дозна, — да упозна потанко све кривце, све смицалице, све штете, све задње намере, све оне несретнике, који

ци, пуној очајавања и страха, а и среће која нас је у првим данима брачним пратила.

Али среће нестаде одмах, чим сам мислио да код своје жене опажам и једну сенку од меланхолије и туге. Да ли је жалила због своје удаје? Није ли нашла у мени мужа, каквог је она замишљала у својим сновима. Ја се нисам ни требао мучити тим питањем тим мање, што је она још увек била нежна супруга за мене; њена њежност није била толико видљива, колико дубока, тако да је очима ниси могао видети, али срцем си могао осетити. Да не беше оне сенке меланхолије, био бих најсретнији човек на свету. Љубав ми је дала нов живот, још више, нову младост, а с њом и самопоуздање и ентузијазам. Ја сам опет био момак од двадесет година. Прожет благодарношћу ја сам је обожавао.

Услед моје женидбе све се променило у Mas d' Andol-у. Стари дворац сам рестаурирао, после дугога мира, уселио се ињ весео живот, јер сам хтео, да моја млада жена све само лепо и сјајно гледа, као што је и она сама била. Ми смо имали много гостију. Наравно да је међу гостима бивао и барон, он је долазио често и сам, кад смо ми код куће били сами, па је чешће остајао и више дана код нас.

Једног дана смо се нас троје извезли у једним отвореним колима, ја сам терао коње. Моја је жена седела уза ме, барон је седео иза нас на једном седишту са стране. Ишли смо к моме натарошу, код кога сам имао врло прешна посла, затекли смо га баш кад је хтео да оде од куће, и против своје пређашње навике, није се хтео вратити да ме прими. „Врло ми је жао“ рече ми „зову ме у Фонтаније, да напишем тестамент. Ствар је врло журна.“ — „Добро“, одговорим, „попните се на кола, Фонтаније нам је уз пут, ја ћу вас донде одвести, а уз пут можемо разговарати о нашим стварима. И мој је посао врло журан“.

Моја жена врло брзо скочи с кола и седне уз барона. Натарош после неколико учтивих фраза заузе место уза ме на предњем седишту. Ми смо отишли и разговарали уз пут до Фонтаније-а о нашем послу, где сам натароша на једном раскршћу близу стана његова клијента оставио. Моја је жена хтела да се сиђе да заузме своје пређашње место, али јој не дадох. Јер при крају лета у Провансу тако је силна прашина по путевима, да те хоће да затрпа, а нарочито од ње пате они, који су на предњем седишту. „Није вредно да прелазиш“, додао сам, „и онако ћемо кроз не пуна по сахата бити у дворцу.

Од Фонтаније-а до Mas d' Andol-а води прилично стрменит пут у великим косама дуж голог брега. На левој страни диже се гола стена, с десне стране грдне провалије, покривене рушевинама од стена и доле у дубљину од сто или сто педесет метера текао је пототић. Ми бесмо већ прешли прву косу и баш стигли на најопасније место на путу; за мене је приспео момент, када сам морао највећу пажњу обратити својим коњима, који су били млади, ватрени, и тек од неког времена презани, с тога је било потребно да их чврсто држим. Морао сам прекинути разговор са бароном, који смо почели док смо ишли уз брег и док сам се могао, без икакве бриге за коње, њему окренути, и једино сам се морао бавити коњима.

Да би вам ово што ћу рећи било разумљиво, морам вам саопћити, да је сунце залазило и било с десне стране тако, да је моја жена и барон, да им сунце не би засенило очи, морала прећи на исту страну и сести једно уз друго на истом седишту, окренувши светлости леђа.

Од један пут опазим на стрмој стени с лева сенке њих двоје, како су се сагле једна према другој, као да се хоће да пољубе. То је трајало само за један тренутак, јер малени савијутак собом је доносио, да њихове сенке нисам могао видети.

Али одмах за тим подигоше се црне сенке са стене; видео сам их јасно, као у огледалу. Једна је сенка била моје жене, а она друга баронова. Ова последња све се више приближавала сенци моје жене, која је изгледала као да се отима; он је загрли и пољуби.

Шта, је ли то могуће?! Биће да је то била само халуцинација. Али не, била је то збиља, видљива збиља, тако јасна на стени, да си је могао ухватити. Ја сам све то видео — и ја сам још гледао.

Нисам се ни окренуо, као махнит сам ударио коње; они се поплашише, ушчловише се и скочише на десно у провалију, повукавши за собом и кочије.

Кад сам се освестио, лежао сам на оброћку у неком шибљу. У близини сам чуо слаб глас, где ме по имену зове. С муком сам се подигао и видео сам своју жену, где лежи сва у крви на неколико корачаји од мене. „Видео сам, како сте се пољубили“, повикао сам јој. „Боже мој!“, промрмљала је она За тим сам опет онесвеснуо.

Раденици из оближњег каменолома видели су страховити пад и потрчали су у помоћ. Подигли су ме; ја сам ишчашио једно раме и скрхао ногу, те сам трпио страховите болове. Она је лежала мртва на једном бусену, а и барон је био мртав. Мене су спасли лекари.

Једнога дана после неколико месеци након дуга тражења, нашао сам у столу за писање моје жене, један пакет писама. Она су била од барона. Први покрет ми је био, да их бацим у ватру. Али их ипак нисам спалио, и читао сам почетак своје жалосне приповетке. Као девојка била је љубазница баронова. Но како је он сиромах био и није је могао узети, он је начини мојом женом, очекујући, да ће му она и надаље бити љубазница. Један пут га је моја жена одбила, успркос његовим претњама, да ће све издати. Пољубац, који сам ја видео, није му га она дала, него га је он уграбио.

Б. Пешта, септембра 1895. **М. П.**

су се том приликом нагутали народнога блага.

Па за то и опет велимо: на поље са том „истином“, са којом се уредник „Срп. Сиона“ толико размеће, да му је све једнако у усти, а зна се, да се човек баш оним највећма размеће, што најмање има!

*

Како ради Русија а како Аустрија. За дивно чудо како руско министарство спољних послова, управо ни најмање не пази на то, кога шаље у Београд и Цетиње, као своје дипломатске заступнике. Русија обично преводи своје дипломате из најудаљенијих крајева света у поменуте вароши, те није никакво чудо што исти не познају, ни крајеве у који долазе, нити прилике које тамо владају.

Тако је бивало да је Русија шиљала и у Србију и у Црну Гору оне своје дипломате, који су дотле били у Кини, Јапану и Јужној Америци. Да је овакав поступак са руске стране био штетан не само по Русију, него и по општу словенску ствар, о том не може бити ни најмање сумње. И по томе скоро да би се могли запитати, да ли су у руском министарству прави Руси, кад тако мало озбиљности полажу на ове две важне тачке, као што је Београд и Цетиње.

Треба само сравнити руске дипломате на балканском полуострву, са дипломатима Аустро-Угарске, па ће још јаснија слика бити — наравно руског нехата и немарности. Жао нам је и управо нас срце боле да је Аустрија, која нити је била, нити ће икад бити од Русије боља пријатељица словенских народа на Балкану, и која их у сваној могућој прилици притеже и сузбија — има куд и камо боље и спремније дипломате у Београду и Цетињу, него што их има братска и словенска Русија.

Док словенски народи на Балкану немају из далека симпатије и поверења према Аустрији, дотле са свим искрено и братски симпатишу са Русијом. Код таког дакле расположења Русија би код тамошњих народа могла уз најмањи рад, три пута више учинити од Аустрије уз најживљи и највећи рад.

Али у место свега тога док ми видимо на Цетињу и Београду, сасвим неупућене руске дипломате, дотле на Цетињу седи од стране Аустрије генерал Милинковић, *родом из Митровице*. Исто тако је у Београду био барон Темел, који је пре тога на Цетињу био. Кад је Јонин премештен са Цетиња где је као руски дипломата прилично дуго био, онда није послат у Београд, Софију или Цариград, него је отправљен чак у Јужну Америку. Може ли дакле бити успеха где се овако необазриво поступа и ради.

Имао је ипак право онај руски дипломата, који је још пре 10 година рекао: наша је дипломација свакако најгора на целом свету. Па како је било пре 10 година, тако је на жалост и данас, кад Русија на место Персијанија доводи у Београд барона Розена чак из Америке. Кад на све ово помислимо ми управо не знамо, каква је та зла судбина словенска, да се ми сами међусобно не можемо помоћи, и да управо сами не можемо да нађемо онај прави пут којим треба словенска ствар да се креће.

Емигрант.

Милетићева седамдесетгодишњица.

Пишу нам из **Српског Модоша**: Народе, чувај се народних отпадника! — Див-Милетић нас је толико задужио својим славним делима, да кад би цело овострано Српство све своје имање за њега жртвовао, и тада му се не би одужили, јер му никад не повратисмо оно, што је он за нас борећи се изгубио. Никада му не повратисмо највеће земаљско благо, здравље. До сада сам мислио, да ни једног Србина нема, који не би овако мислио. Али сам се доста рано о противном уверио. Славни одбор „Братства“ узео ме је за свог поверенника. Ово беше за мене највећа радост, јер сама помисао, да за Милетића радим, узносила ме је. Почео сам радити. Али баш у мојој околини нађе се опасан непријатељ дивне замисли горенаведеног друштва. Нађе се изрод у лози Бранковићевој, нађе се рођак садашњег патријарха, нађе се противник дива Милетића, земља му кости изметала! Наш јереј и протонамесник Д. Ж. заишао је по народу, одвраћајући га, да се ни пошто не уписује у деоничко друштво. Узалуд је био после сав мој разговор; узалуд описивање славних дела Милетићевих, узалуд сва напрезања, да народ повратим на прави пут, народ се држао попиних речи: „Боље у ветар бацити десетицу, него ли да је они тамо поједу.“ То је човек, то је свештеник, то Србин, који треба до капи крви да се бори „за крст часни и слободу златну“? Зар онај, који због својих гнусних недела, која се по целом Банату чула, треба да је мањи од макова зрна, зар он да се шири, он да се уздиже као највећи Србин; а славна дела Милетићева да гази својим поганим ногама?

Народе, не веруј таким изродима, јер ће те довести до провалије, па ће те у њу гурнути, како се никад више дигао не би! Отвори очи, прогледај, сети се славних дела нашег великана! Помисли, како би ти било, кад би ти за другог борећи се допао тешких рана, а он те тако болно рањеног остави, исмевајући те. За то напред! Приближује се седамдесета година пашеничког живота нашег великана Милетића!

—ња.

*

Пишу нам из **Митровице**, да су тамо неколико младих Срба имали обичан пријатељски састанак у једној ресторацији. Ту се они у веселом друштву и пријатељском разговору сете и нашег дива Милетића, па и српског акционарског друштва „Братства“, које скупља новац, да њиме отплати Милетићеве дугове. Први је устао наш млади пријатељ Ђ. К., медицинар, и заносно наздрави великом српском борцу и мученику, а после тога ређале се и даље лепе здравице и јевгровити говори. Но није само на томе остало. Да би ово пријатељско вече осим лепих речи оставило стварног и видљивог трага, то је за тиљи час ова врсна српска дружиница скупила 14 фор. као прилог за Милетићево „Братство“, који су одмах и послати одбору „Братства“ у Нови Сад.

Митровица је дала и пре, па ево и сада опет нешто даде за Милетићево „Братство“ — а тврдо се надамо, да ће се тек сада озбиљно радити на томе, да Митровица што боље осветла свој образ, само док се обаве општински избори.

У то име на посао, да што боље дочекамо светао седамдесетгодишњи дан старца-мученика, нашег дива дра Светозара Милетића!

Омладинац.

Политичке новости.

— Угарска. Као што смо већ јавили, сабор угарски је отворен, у седници од 1. октобра ов. г. говорио је министар финансија Лукач. Том приликом предложио је и државни прорачун за год. 1896. Биланција се указује овако: редовни издатци износе 437,366.347 фор., а редовни приходи 462,644.100 фор. На проти тому износе прелазни издатци и инвестиције с целим екстраординаријем 35.620.897 фор., а приходи 10,420.298 фор. Према тому указује се мањак од 25,200.599 фор. Редовни и изванредни издатци износе 472,987.244 фор., а приходи 473,064.398 фор. Коначни резултат усказује дакле вишак од 77.154 фор., који надмашује вишак од год, 1895. са 21.196 фор. за 54.958 фор. У говору свом напомиње, како треба радити, да се реше велики финанцијски задатци, као што су: питање о банкама, регулисање валуте и реформу потрошарине.

О преговорима који су се почели са аустријском владом водити, рече да су прекинути услед привременог министарства, те ће се са новим Баденијевим министарством одма наставити и продужити.

Министар уверава, да се је влада трудила, да што праведније распореди приходе и издатке, а и од сад ће се држати штедње (!!?!).

После овог говора министра Лукача, који није могао баш никог стварно задовољити, прешло се на расправу црквено-политичких предлога, и подуже се расправљало о слободном исповедању вере. Известитељи су ставили, већ познате своје предмете, а министар богоштовља Влашић, усној их је и препоручио их је. Конач и Сапари су за то, да се онај параграф где се говори о прелажењу Хришћана у чивутску веру, изостави. Ипак је владин предлог већином гласова примљен.

После тога се прешло на дебату о рецепцији Чивута. Известитељ препоручује предлог о „прелажењу“, како би се што пре задобила и превишња потврда. И овај је предлог примљен већином гласова.

Вест коју смо још пре неколико недеља донели, да ће Паја Дракулић интерпелисати Банфија, зарад безаконите продаје каје, обистиниће се по свој прилици, јер се чује, да ће Дракулић доиста о томе интерпелирати Банфија у једној од идућих седница.

— Македонија. Неколико табора азијске војске прошло је кроз Солун и отишло за Митровицу.

Солунској војсци редифима и мустафизима држе се смотре.

Бугарски разбојници или, како их Бугари називају, устаници, који су у Солуну похапшени, причају да их је сама бугарска влада испратила у Македонију обећав свакоме месечну плату од 300 гроша. Неки су ту плату већ и тражили преко овдашњих бугарских шпиона, па су место тога добили уверење, да ће бити ослобођени.

Арнаути из Љуме у срио завише Горанце, на буљуке им стада одгоне.

Пећски мутесариф од подужег времена бави се у Скопљу код валије. — Арнаути се једнако уписују у добровољце без знања и наредбе од стране власти. У опште се мисли да их је поклон Црној Гори од стране рускога цара застрашио.

Исљама Абдуловића, жандарма битољског батаљона, који је убио Трајка Манића из Пешишта, првостепени битољски суд осудио га је на 15 година робије у гвожђу. Пресуду је оснажио и касациони суд.

Бугарски владика Глигорије доведен је из Охрида у Битољ и већ је два пута до сада преслушиван због некаквих писама компромитујуће садржине. Као посигурно се држи да ће бити притворен.

Нови кајмекам кичевски решио је, да пошто по то васпостави нормално стање у кајмекамији и заштити народ од арнаутских глобација. Али ће велику муку имати, јер је оскудан у оружаној снази Ако му се њоме притече у помоћ неће се више чути тужни гласови.

Џема Мула-Фазлић из Кичева и Џеиа Дервиш из Шутова, пређашњи разбојници, који су и под судом били, узели су царски десетак и тиме патент на глобљење сиротиње. Мула-Фазлић је и село Премску раселио. Молимо кајмекама да заштити сиротињу.

Зуљко из Зајаса, познати арамија који уза се води око 30 другова, пре неки дан убио је два честита домаћина у Кичеву. Из села Годивје, скопског вилајета, отео је 200 брава и говеди и отерао. Војници су кренули за њим у потеру, но он убије двојицу из заседе.

Исљаму Бачини плаћен је порез који је на село Крушчицу био разрезао. Због овога кајмекам је поапсио многе од тих сељана, што га нису известили, те да зла стане на пут.

Мало по мало па ће изаћи дело на виделo о поп-Блажином убијству. Нови кајмекам већ је по тој ствари уапсио Абдул-ефендију, бив. истражног судију (мистентика) и Нециб-ефендију, бив. судског писара, и повео строгу истрагу.

Абдул-ефендија од како је отпуштев из службе, предао се Бугарима и за плату од 6 лира месечно служи им верну службу, а син његов учитељ је турског језика у бугарској основној школи у Кичеву. Проносе се гласови као да су Абдул и Нециб-ефендија главне коловође свих разбојника у кичевском срезу.

На дан слављења ступања на престо Њ. В. султана, како у Цариграду тако и по вилајетима опроштено је даље издржавање казне свима, који су издржали трећину осуде.

Помиловано је и 10 јермена, политичких криваца, који су се држали у Дијарбекиру.

Шта ће ово вели Банфи-паша, који још увек неће да пусти нашег Милана Поповића?

— Ческа. У недељу је био у Прагу конгрес младочешке странке, на којем је хтела да обележи своје становиште, после најновијих догађаја у Аустрији. Збор је био сјајно заступљен, и на њему су били сви прваци младочешки и одушевљавали су странку својим родољубивим говорима. Збор је усвојио ове две резолуције:

1. Конгрес изјављује, да се није ништа догодило, што би оправдало промену тактике чешког народа и његових посланика. За то се странка придржава одлука донесених на страначком збору у Нимбургу.

2. Из важних разлога прихваћа конгрес решења од године 1891. у погледу тактичног поступка, који се оставља посланицима, изузимајући случај преговарања са владом, који се могу отпочети само са знањем и пристанком странке.

Народносни конгрес.

„Садашњост“ доноси ову изјаву:

На „отворено писмо“, које су на нас управили господар Ника Милић и другови, те које је штампано у 32. броју „Садашњости“, ево нашег одговора:

1. Нас из Кикинде у Будимпешту није нико послао; ми смо у Будимпешти имали својих приватних послова, па смо том приликом хтели и конгрес да видимо.

2. Нама нико није дао права, да се ми у Будимпешти назовемо посланицима Срба Кикинђана, но ми се нигде и ни пред ким нисмо ни назвали посланицима Срба кикиндских.

3. Нама упутство, шта ћемо да радимо у Будимпешти, није дао нико, нити нам је могао дати, јер смо ми у Будимпешти били у својим приватним пословима.

4. Ми протест јесмо потписали, али га нисмо потписали као посланици Срба Кикинђана, нити у име стотина и стотина хиљада Немађара угарских; а потписали смо га само у своје име, али само за то, што смо били озлојеђени, што нас на конгрес нису пустили.

5. Ми нисмо знали, шта смо у Будимпешти потписали.

Протест нам је тамо до душе прочитан, али смо ми били баш добро напити. Поред тога тај протест није прочитан нама самима, него је прочитан великом друштву, које је великом већином било тако исто напито, као што смо и ми били, те у томе стању и у великом жагору нисмо чули, нити разумели, шта је у протесту и шта смо потписали. Ми смо тврдо мислили, да је у протесту само наша жалба, што нас на конгрес нису пустили.

Пошто сад знамо, шта је у том протесту, изјављујемо: да смо то знали пре, но што смо протест потписали, да га не би били ни пошто потписали, те је са свим природно, да још мање потписујемо оно, што су о народносном конгресу у Будимпешти писали будимпештански мађарски и немачки листови.

Миша Вајдић, ковач. **Паја Аћимовић**, ковач.

Изјава.

Пештански чивутско-мађарски листови донели су пре некога времена неке протесте против народносног конгреса. Међу осталим донесоше ти гадни листови вест, да су и из ове општине против конгреса протестирали и њих, — на броју ни мање ни више — неких 188. — Охо, стан'те, млого ће бити, — одступите!

Знамо, да у народносним стварима чивутско-мађарска господа далеко беже од истине као ђаволи од крста, те су и овом приликом, доследно себи, — слагали.

Питамо ми споменуту господу: који су то из наше општине, који су „протестирали“? Нека нам их поименце кажу, да их и ми знамо. Али да им не би посла задавали, ево ми сами у напред одговарамо тој господи, да су — слагали. Најбоље знамо ми сами, да из ове општине ни један, словом ни један није против народносног конгреса протестирао. А додаћемо, на њихову утеху, још и то, да ми сви листом, одлуке народносног конгреса до ижице примамо, и да ћемо колико можемо порадити, да се исте и остваре.

У Тиса Иђошу, 28. авг. (9. септ.) 1895. (Следују многобројни потписи).

Вести из народа.

— Пишу нам из **Грка у Срему**: „На Крстовдан прешли су њих тројица из католичке у православну веру, браћа: Јован, Јосиф и Венцеслав Ветеха. Овај чин обавио је преч. г. Коста Змејановић парох у присутности мноштва овдашњег народа. Својим лепим говором, разјаснио им је шта је православна вера, и како се морају држати исте. Много ме је суза из ока ганула, гледајући попос и одважност браће: Јована, Јосифа и Венцеслава, како са највећим одушевљењем примају св. православље. По свршеном чину, пале су многе честитке од стране овдашњег народа. Кумовао им је овдашњи граничар Андрија Тинтор. Живили!!

— Пишу нам из **Горњег баната**: Још неколико дана деле нас од дана, када ће закон грађанског брака ступити у живот, о томе се млого писало, сва јавна гласила о томе су пуна била, али чини ми се, да ни једна реч није пала, како тај нови закон о сродству говори, наша црква строго забрањује, како крвно тако и кумство, као и духовно сродство да могу таки сродници у брак ступити, да ли ће наша црква допустити да другачије буде, да се крвни сродници узети могу, да ли ће нови закон допустити, да брат свога рођеног брата ћерку за жену узети може. Сад нам баш један такав дивљачки случај пред очима стоји, у Кикинди Пера Рајковић, син покојног попе Косте Рајковића, човек од преко 50 година, узима свог рођеног брата ћерку, девојку од 16 година, за жену. Наше духовне власти одбиле су га, он сад чека да га по новом закону венчају. Није ли то животињски, чекамо да видимо, да ли ће нови „паром“ рођеног стрица са синовицем по своме начину венчати, он се радује да ће му нови закон допустити. Противу закона не можемо ништа; али тек ово никако не би требало да буде, и у овим случајевима требало би гра-

нице поставити, иначе ћемо брзо у дивљачки животињски живот доспети. Над тим несретним младожењом плачу три рођене сестре, и они ће му место српског сватовца жалосну песму певати. Ето шта нам је грађански брак донео, а чему још на сусрет идемо, то ћемо видити, тек никако добро не.

Вести из места и са стране.

Победа у Митровици. Данас добисмо телеграм из Митровице, који онако гласи: „И у другом изборништву победисмо огромном већином“.

Управитељ народног позоришта у Загребу. Из Загреба нам јављају да ће и управитељ нашег српског народног позоришта Тона Хаџић, бити позван да присуствује свечаном отварању новог земаљског казалишта у Загребу. Исто нас тако обавештавају да ће интендант загребачког казалишта, покренути питање о заједничком раду: београдског, новосадског, загребачког и љубљанског позоришта, где би главну улогу играло загребачко казалиште. Већ сама та околност довољно казује да Тона Хаџић треба веома опрезно у овој ствари да се држи, тим пре, што интендант београдског позоришта неће у Загреб отићи. Нарочито треба да се чува таквих момената у свом говору, кога ће свакако држати, а у ком не треба да буде и таквих ствари, које би изазвали оправдани гњев Срба Троједничана, јер је земаљско казалиште толико исто и њихова својина као и Хрвата.

Никола Пашић међу нама. Вођ радикалне странке у Србији г. Никола Пашић са госпођом и г. Паја Михајловић председник главне контроле у пензији са госпођом и ћерком бавили су се ове недеље у нашој средини. Г. Г. Пашић и Михајловић били су у свадби младога Србина трговца Јована Михајловића у оближној Каменици. Пошто се чин венчања обавио у Новом Саду у св. николајској цркви, г. Пашић је са сватовима отишао у Каменицу, где је био цео дан и у вече брзим возом отпутовао за Београд. Надамо се, да је г. Пашић однео најлепше успомене из наше средине.

Сишао влак са шина. Између Матуља и Абације на прузи св. Петар-Фијума, искочио је пре неки дан теретни жељезнички влак са шина, услед чега су осам кола пуна еспапа посве сатрвена. Сви други влакови закаснили су се јер су дуго морали чекати, да се пруга распреми и у ред доведе.

Књижевнички конгрес. Како јављају у Дрезди је свечано отворен међународни конгрес књижевника, коме је присуствовао краљ и краљица. Уз бурно одобравање говорио је Карфере из Париза „О немачком женскињу у француској светлости“. Чувени Судерман говорио је „О литерарном покрету у животу Немачке“. Ђузепи ђакосо говорио је веома интересантну студиу. „О будућности позоришне уметности“ а Адалберт Хајстајн трудио се је свим силама, да што прецизније и темељније расправи ону значајну тему: „Има ли песништво домовине“? Конгрес је био веома добро посећен и необичним интересом праћен.

Трамвај у Београду. Ко је био у Београду и видео како су од ујутру па до увече сви трамваји препуни света, тај се не ће ни мало чудити, ако чује да је у Београду мало трамвајских кола за промет. Како сад јављају дошло је још 15. нових вагона, и то само за електрични трамвај. И то је један доказ више, да је Београд већ прави велеград.

Једва једном. Коме неће бити познато име чувеног велико-хрватског агитатора и владиног чиновника Кушара, професора дубровачке гимназије, ако се је само мало са далматинским стварима бавио? Читаоци наши без сумње се још сећају, како се је тај учени господин размахивао са Старчевићанским велико-хрватством, прво у Котору под окриљем познатог Маројчића, а касније у Дубровнику, такође под окриљем истог Маројчића. Но није се овај савесни велико-хрватски професор ни ту заустави, те се је већ поодавно, а у друштву са себи равним другом „госпаром“ Шупилом, бацио на много „племенитији“ посао — на денунцирање Срба ђака и својих колега на дубровачкој гимназији. Како је текла последња истрага против Срба ђака и Срба професора на дубровачкој гимназији, то смо већ у своје време јавили; а сад можемо још и то јавити, да је исти Кушар копајући Србима јаму, сам у њу упао, пошто га је једва једном влада преместила у Задар. Тако ће и Дубровник и тамошња гимназија једва једном данути душом, премда ће „Црвена Хрватска“ изгубити свога најбољег сарадника.

Паша одликован орденом св. Саве. Српски краљ Александар одликовао је недавно орденом св. Саве II. реда, др. медицине Скендер пашу, који је санитетски инспектор у солунском и косовском вилајету. Царском иradом којом пре неки дан дозвољава султан истом паши, да може одличје јавно носити.

Пронађен старински ферман. Из Сига у Малој Азији, дошао је недавно у Цариград неки В. Багциоглу, који оће да преда Султану неки веома важан старински ферман, који је још Омер први-Абу-Иби Ал-Каатаб, звани Хатат, издао патријарху Софронију одма после заузећа Јерусалима. Овај старински споменик прелазио је од оца на сина све до дана данашњега, који су га чували као какову светињу и аманет. Тако је исто и код наших српских бегова у Босни и Ерцеговини, који и сами не знају, како драгоцене списе, скривено код себе чувају.

Претендент на бугарски престо. У руској војсци има један активан ђенерал, који би по праву наслеђа, једини имао право на бугарски престо. Исти генерал је потомак Ивана Страшимира, потоњег бугарског цара. Новине из којих ову вест преносимо казују и то: да се је још покојни Стамбулов трудио, да прибави доставерна документа овог претендента, но да му то није за руком пошло. Сад пак сам генерал намерава, да сва та документа публикује у једном од знатнијих руских листова.

„L' Illustration“. Последњи број овог највећег и најбољег француског илустрованог листа, доноси разне партије са последњих великих маневара француске војске. На слици која преставља разне изасланике појединих европских држава, како бележе у своје нотице, своју критику и примедбе на исте маневре, налази се до изасланика Румуније и Грчке веома добро потрефљен и изасланик краљевине Србије.

Искрено признање. Загребачки „Обзор“ у свом 223. броју има чланак у коме се отворено исповеда капитулација „Обзорове“ странке. Осим тога има једно веома важно признање: „да Далмација **цела,** није ни била целокупни део Хрватске“. Толикој објективности од „Обзора“ нисмо се надали, па је са задовољством овде бележимо.

Радост „Народних Новина“. Последњи број „Народних Новина“ које су орган земаљске владе у Загребу, има велики уводни чланак у коме изражава највеће задовољство, што је „Обзор“ донео један такав чланак, да би свако рекао да је пренешен из „Народних Новина“. Можда је и то знак времена пред догађаје, који се у Троједници некако сувише тајанствено и чудновато развијају!

Хермафродит. У Београду се десила пре неки дан веома интересантна сцена. Код београдске конзисторије дође муж и жена, обоје у мушко одело одевени, са молбом за развод брака. Ту жена изјави да је и мушко и женско, премда се по спољашности баш у ничем не разликује од мушкарца. Обоје су из села Борова, среза ресавског, округа моравског, па пошто конзисторија није знала, шта ће са овим чудним браком да учини, то их је спровела варошкој полицији, да их тамо испитају и лечнички прегледају. Тако се сад чека на извештај лечнички, који ће показати, да ли је једно од ово двоје и мушки и женско — дакле хермафродит.

Подземни трамвај у Пешти. У велико се довршује тунел, кроз који ће ићи подземни електрични трамвај. Тај ће тунел бити у почетку идуће године готов и предат саобраћају. Тако ће од идуће године добити Пешта још једну ретку знаменитост, коју само највећи градови у свету имају.

Трамвај на сам вис Авале. Београдски „Мали Журнал“ доноси ове редове: „Није више тајна, да се трамвајско друштво занима мишљу, да своју мрежу продужи до на сам вис Авале, где би подигло и један велики и леп хотел с баштом за госте из Београда и путнике за стране. Пруга би се пружала поред жељезничког колосека до Раковице а оданде пролазећи кроз неколико села, пењала би се у вијугама до на сам вис Авале. Успон пруге био би 50: 1000 метара, отприлике као сењска пруга.“

Келнерска академија. Келнерско друштво у Грацу има своју келнерску школу, које само о свом трошку издржава. Из реда предавања види се, да се у тој школи предају и енглески и француски језик. На даље има катедру за поуку, како се најбоље састављају јеловници, како се најбрже рачуна, и, т, д. Професори су им већином најзнаменитији ресторатери и хотелијери, а сваки имућнији кафеција и ресторатер поклонио је школи по неколико пари: тањира, виљушака, ножева, кашика, салвета и осталих келнерских ствари ради вежбања. Школа је увек добро посећена од велике множине младића, који се за келнере спремају.

Трговина.

Нови Сад, 19. септембра. Пшеница прве каквоће 5 ф. 60—70 н. Пшеница средња 5 фор. 40—50 нов. Пшеница лакша роба 5 ф. 10—20 новч. Наполица 4 фор. 70—80 н. Јечам 4 ф. 40—50 н. Зоб 5 фор. 20—30 нов. Кукуруз у зрну 4 ф. 80—5 ф. Маст 68 фор. Сланина сува 64 фор., дебела паљена 66 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 48 н.
„ средњи . . . 44 н.
„ лаки . . . . 40 н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 12—16 ф. по комаду.
Јагњци . 7—12 ф. по пару.
Овци . . 8—16 ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

18. септ. било је 0·80 метара, а 19. септ. било је 0·72 мет.

*

Будимпешта, 26. септ. п. р. (Извештај комисионе радње Мор. Бауера и Сина.)

Догон рогате марве био је на данашњем тргу свега 4329 комада, и то: 458 ком. мађарских волова, 2237 ком. српских волова; 176 к. српских крава, 548 ком. мађарских крава; 225 ком бивола; 56 ком. бикова; 629 ком. теглећих волова. Накнадног догона није било.

Ма да је догон био слаб, цене су остале као и прошле недеље.

И тако су цене биле следеће:

Дебели волови, добре каквоће, клани 31½—35 ф. мет. ц., живе тежине 37 фр. по мет. ц. Волови са паше 29—31 фр. мет. ц. Сеоски волови 22—27 ф. мет. ц. Српски волови 21—31 ф. мет. ц. Краве клане 22—28 фор., живе тежине 32 фр. по мет. ц. Бикови клани 24—32 фр., живе тежине — фр. по мет. ц. Биволи 15—20 ф. по м.ц. живе теж. —·— ф.

Овци. Вашар од 24. септ. п. р. Догон 5350 ком. оваца.

Шопци су продавани по 19—22 фр. пар; овце јагњенице 17—20 ф. пар.

Најновије вести.

Избори у Митровици. При закључку листа добисмо и овај телеграм из Митровице: „И на другом изборном мегдану Србадија је огромном већином победила, те се с тога весели и радује, што је и на делу има. — Живели!“

Коначна победа антисемита. У понедељак је био ужи избор у једном изборном срезу у бечком Најбау. На избору је победио антисемитски кандидат са 214 гласова, против либерално-чивутског кандидата, који је добио 172 гласа. Ово је веома знаменит избор, јер тек са овим једним избором, имају антисемите две трећине. Дакле др. Луегер ће бити бечки градоначелник!

Краљ Александар, стигао је у Беч где га је дочекао посланик Симић и српски министар финанције Поповић, који се је у Бечу десио. Краљ се је у Бечу задржавао само 10 минута, а онда је продужио свој пут за Београд. У исто време јављају, да је бивши краљ Милан отишао из Париза у Лондон.

Одговори уредништва.

Пријатељу у Чалми. Новац за „Снохватице“ послат је у своје време госп. издавачу. Књига још није изашла.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда, важи од октобра до даље наредбе.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: средом, и недељом у 3 сахата и 20 мин. по подне.

Из Новог Сада у Земун, Београд, Оршаву и Галац: средом, четвртком и недељом у 3 сах. 20 мин. по подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: недељом у 11 сахата 20 мин. пре подне.

Нови Сад, 1. октобра по рим. 1895.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај за учитеља у овдашњој средишној срп. нар. вероисповедној школи.

Плата је 1000 круна, у име стана 300 круна, а у име огрева 100 круна.

Осим предавања у школи дужност ће бити изабраном учитељу да у цркви поје и децу у црквеном појању обучава за што у име награде уз горњу плату 160 круна добија.

Компетовати могу они учитељи, који су испитом оспособљени за мађарски језик.

Рок пријаве је до св. великомуч. Димитрија о. г. 26. окт. (7. нов.) 1895.

Из седнице школског одбора срп. православне црквено-школске општине у Новом Саду држане 14. (26.) септембра 1895.

Никола Теодоровић пр. перовођа. **П. Попадић** председник. 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ШАНДОРА МАЈСКОГ

У СЕГЕДИНУ

потребује 2 млађа спомоћника. Ступање 1. октобра по рим. 3—3

За моју мануфактурну, шпецерајску и галантеријску трговину, потребујем једног млађег солидног спомоћника, који је вешт продавац, који српски, немачки и мађарски говори. Потребујем и 1 шегрта од ваљаних родитеља. Ступити могу одма.

Јоца Берков, Перлев. 3—3

СТЕЧАЈ

за место главнога секретара „Матице Српске“.

Ступањем у пензију досадањег главног секретара „Матице Српске“ који је уједно и уредник „Летописа“ био, расписује се према одлуци прошле главне скупштине стечај на то место.

По одобрењу високог кр. уг. министарства просвете и црквених послова годишња је плата главном секретару 1500 фор. а станарина 300 фор. а. вр.

По уставу и правилима главни секретар стоји на челу свију управних послова друштвених; саставља записнике скупштинске и записнике књижевног одељења и одбора и све представке, извештаје и дописе било то на српском, било на мађарском или немачком језику; распоређује посао и води целу унутрашњу администрацију друштвену; издаје све изводе из свију записника; док се не постави сталан књижничар, рукује библиотеком и чува је према изданим правилима, а тако исто и архиву; уређује „Летопис“ од којега за сада сваке године по четири свеске излазе, и брине се о штампању „Књигâ за народ“ и свију других издања друштвених, и води коректуру бесплатно.

Од главног секретара тражи се потпуно знање српског, мађарског, немачког и латинског језика. Знање и другог ког језика служиће му на препоруку.

Осим тога иште се од главног секретара, као уредника „Летописа“, да је књижевник, или да има бар онај степен књижевног и научног изображења, који одговара данашњим потребама књижевности српске и достојанству „Летописа“, тог најстаријег књижевног органа нашег, те према томе тражи се од главног секретара покрај основног знања наше народне књижевности још и познавање књижевности сродних нам племена словенских и осталих изображених народа.

Ко жели то место тражити, ваља да приложи молбеници својој све нужне исправе и доказе о свршеним наукама, о моралном и политичком владању свом и о својој способности за вршење свих споменутих дужности главнога секретара.

Главног секретара бира главна скупштина за сад привремено.

Рок овоме стечају траје четири недеље од дана када овај стечај изађе по трећи пут у новинама.

Молбенице, прописаном белегом провиђене и удешене према захтевима овога стечаја, ваља послати до одређеног рока председнику „Матице Српске“ у Новом Саду.

Из седнице управнога одбора „Матице Српске“ у Новоме Саду 12. (24.) септембра 1895.

Председник „Матице Српске“

А. Хаџић с. р. секретар. **Милош Димитријевић** с. р. кр. саветник. 3—3

ПАМУЧАРСКА

И СРПСКО-ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА

ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА

У НОВОМ САДУ

потребује спомоћника, вична тој струци. Ступити може одма. 1—3

За моју мануфактурну радњу требам једног старијег и једног млађег

СПОМОЋНИКА

који могу одма ступити.

МИША НИКОЛИЋ Инђија. 1—2

ПРОДАЈА ПАРОМЛИНА.

Бивши паромлин Давида Боровица у старом Вуковару, са подпуним намештајем уз који је у свези парно купатило, једна пекара и велики стан продаје се из слободне руке, евентуално издаће се и под закуп.

Поближа извешћа даје равнатељство

2—3 **Штедионице у Вуковару.**

МАНУФАКТУРНА РАДЊА

ЈОВ. ПЕТРОВИЋА

У ЗЕМУНУ 2—3

треба једног старијег и једног млађег помоћника, који би одма могли ступити

СТЕЧАЈ.

Код долепотписаног завода упражњено је место књиговође, који уједно и касирске дужности обавља. Ступање 15. окт. 1895. За сад је плата годишња 400 фор., кауција 400 ф. Рефлектанти који српски и немачки знају нека сферте на немачком и српском језику до 10. октобера пошаљу.

Митровица, 25. септ. 1895.

Spar et pfandleihgenossenschaft in Mitrovitz. 2—2

Главни уредник: др. Емиљ Гаврила. За уредништво одговара: Никола Малешић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду.